

то, неговите издателски намерения. А на 30 юни 1872 г. в писмо на В. Стоянов до В. Друмев се съобщава: "Г. Данов е вече спечелен за нас. Чрез него прождаме книгите си в България и Тракия"⁷.

Не може да не направи впечатление критичният поглед на автора на "Огледалцата" и Достазабележителни работи" към делата на инородците му, независимо къде се намират те. При това успява да запази дипломатичния тон, да мери с обща за всички мярка. Понякога е умело назидателен в съветите си, понякога иронията му преминава към сарказъм. Когато изказва съмнение за скорошното завършване на българския храм в Галац, например, той си позволява да прогнозира, че това ще стане "кога мушиите на тамошните богаташи вместо жито, хванат да раждат пари". Всякога обаче целите му са да подтикне, да пробуди у сънародниците си стремежа към общополезни дела. Публицистичните изяви на Христо Г. Данов са отглас от практическата му дейност на книжар-издател. Той посещава ежегодно заддунавските колонии, поддържа контакти с тамошните дейци, учители, интелектуалци, търговци, има ясна и точна представа за състоянието на емиграцията, за проблемите на българите на север от Дунав.

Началото на връзките на Христо Г. Данов и книгоиздателството му с Румъния и Бесарабия се поставя през 1858/59 г., когато лично посещава Тулча, Болград, Галац, Браила, Букурещ и Гюргево като част от обиколките му "по цяло Българско". В тези селища открива 1 гимназия, 2 взаимни и 4 килийни училища и двама от 12-те учители с висше и средно образование: Д. Мутев в Болград и Т. Икономов в Тулча.⁸ През август 1859 г. "Български книжници" в статия за новосъздадената книжарница съобщава и за създаването на първите ѝ представителства в Цариград, Велес и Болград. Така се демонстрира волята на съдружниците да създадат книжарско-издателски център за всички българи. Болград запазва значението си на основен книжен склад на издателството чак до Освободителната война заради многобройната българска колония, развита училищна мрежа и с присъствието на Сава Радулов, учител на Данов и сам издател на учебници и учебни книги.

Още първите биографи на знаменития книжар акцентуват на избора му на река Дунав като основен път за пренасяне книгите му от Виена за България. Част от тях се стоварват в румънски пристанища, а оттам се пренасят за българските колонии във вътрешността. Основно като бази се ползват българските пристанища - Видин, Свищов, Лом, Русе, откъдето пък се пренасят по суша и море за Цариград, Тракия, Мизия и Македония. Данов поддържа свои складове в румънските пристанища, които приемат и разпределят пристигналите книги съобразно с неговите указания. Търговският тефтер на сдружението "Хр. Г. Данов и Сие" съдържа категорични данни в подкрепа на това твърдение. Дружествени книги се изпращат до Браила, Тулча, Гюргево, Галац, а оттам се препращат в Болград, Букурещ, Кюстенджа, Пловдив и др. места с големи български колонии. През 1862 г. се споменава за първата пратка от два сандъка доставена в Браила.⁹ През февруари същата година чрез кантората на Братя Кръстевич в Свищов издателят изпраща "Журнал за наука, занятие и търговия" на Н. Райнов в Александрия.¹⁰ През 1963/64 г. се изпращат няколко сандъка,